

Sveikatos apsaugos ministerija informuoja, kad 3 mėnesius po karantino atšaukimo bus netaikomas reikalavimas vaikams, ugdomiems pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio bei bendrojo ugdymo programas, turėti galiojantį mokinio sveikatos pažymėjimą.

Vaiva MAKARAUSKAITĖ vaiva@ve.lt

Kaip rodo ilgametė patirtis, didelė dalis tėvų kartą per metus privalomą vaikų profilaktinę patikrą linkę atlikti prieš prasidedant naujiems mokslo metams ar net jų pradžioje. Tačiau yra tėvų, kurie tradiciškai tai susitvarkydavo prasidėjus vasaros atostogoms - gegužę ar birželį, tad dabar jiems kyla klausimų, ką daryti, jei jau praėjo metai nuo paskutinės vaiko profilaktinės patikros.

„Net ir atnaujinus vaikų profilaktinių sveikatos patikrinimo paslaugų teikimą, jų teikimo apimtys kurį laiką bus ribotos, todėl reikalingi papildomi trys mėnesiai situacijai stabilizuotis“, - sakė sveikatos apsaugos ministras Aurelijus Veryga.

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras primena, jog bet kuriuo atveju tėvai vis tiek turi visą laiką atsakingai stebėti vaikų sveikatą ir reaguoti, jei jų savijauta pradėtų kelti nerimą.

Atitinkamai šiuo laikotarpiu Nacionalinis visuomenės sveikatos centras yra įpareigotas netaikyti mokinių profilaktinio sveikatos tikrinimo kontrolės.

Sveikatos pažymėjimo neprašys iki rugsėjo vidurio

■ SVEIKATA. Neformaliojo švietimo veiklose bus stengiamasi užtikrinti saugią aplinką vaikams.

Prasidėjus vasarai daugelis vaikų važiuoja į stovyklas ir dalyvauja neformaliojo vaikų švietimo veiklose, tad nors karantinas Lietuvoje baigėsi, tačiau, vis dar esant ekstremaliai situacijai, nuo birželio 17 d. įsigaliojo nauji reikalavimai dėl neformaliojo vaikų švietimo programų, įskaitant vaikų vasaros stovyklas, taip pat ir ikimokyklinio bei priešmokyklinio vaikų ugdymo organizavimo.

Neformaliojo vaikų švietimo veiklos turi būti vykdomos laikantis grupių izoliacijos principo. Vaikai nuolatos turėtų dalyvauti tos pačios grupės veiklose, stengtis išvengti skirtingų grupių kontakto, vengti kontaktuoti su pašaliniais asmenimis. Taip pat turi būti sudarytos sąlygos vaikų ir darbuotojų rankų higienai: tiekiamas šiltas ir šaltas vanduo, skystas muilas bei vienkartiniai rankš-

luosčiai.

Kaip informuoja Nacionalinio visuomenės sveikatos centro specialistai, karščiuojantys bei viršutinių kvėpavimo takų ligomis sergantys vaikai į neformaliojo švietimo veiklas nebus priimami. Taip pat siekiant užtikrinti saugumą patalpos, kuriose per dieną bus vaikai, turės būti vėdinamos ne rečiau kaip du kartus per dieną.

Onkologų tikslas – pratęsti ligonių gyvenimą, bet ne bet kokia kaina

Mokslas daro stebuklus. Išrasti nauji vaistai net išplitusiu prostatos vėžiu sergantiems ligoniams leidžia oriai ir be skausmų gyventi ilgus metus.

Ligą pavyko sustabdyti

Kauniečiui Jonui eina 78-ti, ir ketvirti metai, kai liovėsi dirbęs pagal profesiją. Inžinierius mechanikas net po sunkios operacijos nesustabdė profesinės veiklos, o dabar su žmona leidžia laiką gėrėdamasis gamta ir augindamas daržoves pakaunėje.

Poną Joną liga užklupo prieš aštuonerius metus – pajuto, kad naktį tenka keltis ir eiti į tualetą, sunku šlapintis. Prostatos vėžį įtarė sūnus urologas. Sostinės gydytojai nustatė išplitusį vėžį.

„Grįžau iš Maltos. Sūnus pasitiko oro uoste. Veždamas namo, sako: štai tokia situacija“, – prisimena vyras. Jis nė neįtarė, kad serga, visuomet jautėsi puikiai. Netrukus vyras buvo operuotas.

Kadangi Jonui buvo nustatyta vietiskai išplitusi liga, po operacijos jis buvo gydomas androgenų deprivuojančia terapija. Iš pradžių viskas buvo gerai, tačiau, praėjus keleriems metams, liga vėl ėmė progresuoti. Vėžinės lą-

telės tapo atsparios vaistams, todėl jam buvo skirti naujosios kartos antiandrogenai, jis buvo įtrauktas į vardinę vaisto skyrimo programą, pagal kurią vaisto tiekimą užtikrino gamintojas. Mokslininkai yra ištyrę jau tris šios grupės medikamentus ir nustatė, kad jie ligos progresavimą atitolina vidutiniškai iki 45 mėnesių.

Nors Jonas serga, kaip gydytojai vadina, gyvybei pavojinga liga, jis ne tik jaučiasi puikiai, bet ir nėra metastazių. Vėžys sustabdytas, tad jis gali užsiimti mėgstama veikla ir yra savarankiškas.

Taktika kinta

„Kol vėžys neišplitęs, pacientas arba operuojamas, arba jam taikoma spindulinė terapija“, – sako LSMU Kauno klinikų Urologijos klinikos vadovas prof. dr. Mindaugas Jievaltas.

Vis dėlto, nepaisant gydymo, kai kuriems vyrams liga gali atsinaujinti. Prostatos vėžys dažniausiai išplinta į kaulus arba limfmazgius, tuomet tokiame pacientui reikia dar ir sisteminio gydymo.

Pastaraisiais metais specialistai randa vis daugiau įrodymų, kad net išplitusią ligą, kol nėra labai daug metastazių, prasminga gydyti lokaliai.

„Mokslo tyrimai patvirtina, kad ligoniai, kuriems yra vos kelios metastazės, vis dar gali būti gydomi radikaliai – spinduliuojant pirminį naviko židinį bei metastazes. Šitaip gydyti vyrai ne tik gyvena gerokai ilgiau, bet ir jų gyvenimo kokybė geresnė“, – teigia prof. M. Jievaltas.

Tačiau profesorius pabrėžia, kad pacientams, kuriems yra metastazių, vis dėlto būtinas ir sisteminis gydymas.

Mokslininkai senokai yra įrodę, kad prostatos vėžys yra priklausomas nuo hormonų, kurie skatina ląstelių dalijimąsi ir plitimą. Dėl šios priežasties, kai vėžys atsinaujina arba pradeda plisti, vyrams yra šalinamos sėklidės, kurios gamina šiuos hormonus.

„Pastaruosius 70 metų taikoma kastracija – chirurginė arba medikamentinė. Mes ją vadiname androgenų deprivuojančia terapija. Ji yra sisteminio gydymo pagrindas“, – sako specialistas.

Daugiau galimybių

„Labai svarbu kuo anksčiau nustatyti prasidėjusį metastazavimo procesą, nes kuo mažiau metastazių, tuo daugiau turime galimybių kontroliuoti, kad jų neatsirastų daugiau. Nuo to priklauso išgyvenamumas, – teigia prof. M.

Jievaltas. – Anksti nustatę metastazes, galime anksčiau paskirti sisteminį gydymą. Per pastaruosius 10–15 metų mūsų gydymo galimybės labai išsiplėtė. Šalia daugelį dešimtmečių taikomų terapijų, pavyzdžiui, hormonų, chemoterapijos, šiandien turime nemažai visiškai naujų veiksmingų vaistų. Net skirtingo veikimo.“

Dabar, gydant prostatos vėžį, gydytojai siekia, kad liga neišplistų, arba, jei liga labai pikta ir neįmanoma išvengti metastazių, jų atsirastų kiek galima vėliau.

„Sisteminio gydymo tikslas – kaip galima ilgiau užtikrinti periodą be metastazių. Pasaulio gydytojai siekia pratęsti ligonio gyvenimą, tačiau ne bet kokia kaina. Žmogus turi gyventi oriai, dėl to onkologai vaistų kūrėjams kelia vis daugiau reikalavimų užtikrinti gyvenimo kokybę. Skausmų nebuvimas – vienas svarbiausių. Todėl beveik visos modernios terapijos leidžia ne tik pailginti ligonio gyvenimą, bet ir išvengti metastazių“, – aiškina profesorius.

Įvairūs naujosios kartos vaistai tam tikram laikui tarsi fiksuoja ligonio būklę, o kartais ir pagerina, šitaip atitolindami laiką iki kitų – stipresnių vaistų skyrimo, pavyzdžiui, chemoterapijos. Kartu jie ilgina ir žmogaus gyvenimą.

Yra ir vaistų, kurie gali pagerinti ligonio gyvenimą net esant terminalinei ligos stadijai. Ligai progresuojant, dabar yra galimybė skirti naujoviškesnę, mažiau šalutinių poveikių sukeliančią chemoterapiją.

Karantinas – ne trukdis

Koronaviruso epidemijos metu Kauno klinikos nesiliovė teikusios pagalbą onkologiniams pacientams.

„Kai kurias operacijas atidėjome, kai kuriems pacientams pavėlinome tyrimus. Tarp jų tikrai nėra sergančių progresuojančia liga“, – tvirtina klinikos vadovas.

Bet per karantiną atsirado gydymo naujovių.

„Tam tikra patirtis, kurią įgavome per epidemiją, manau, galėtų būti pritaikyta ir ateityje, pavyzdžiui, galėtume drąsiau naudotis telemedicinos galimybėmis. Iš to turėtų naudoti ne tik pacientai, bet ir gydytojai. Trumpėtu laukiančiųjų konsultacijų eilės“, – sako profesorius ir priduria, kad ligoniai turi nedelsti kreiptis į specialistus, nes nuo to priklauso, ar jie pasveiks, ar ilgiau gyvens.

Medicininės informacijos centro inf.